

Parmeliella parvula

Dvärgblylav



Klass: *Lecanoromycetes*, **Ordning:** *Peltigerales*, **Familj:** *Pannariaceae*, **Släkte:** *Parmeliella* (blylavar), **Art:** *Parmeliella parvula* - dvärgblylav P.M.Jørg. **Synonymer:** *Parmeliella jamesii* Ahlner & P.M.Jørg.

Kännetecken

Dvärgblylav är en liten, blågrå, skorplik bladlav med cyanobakterier (*Nostoc*) som bildar diffust avgränsade bålar. Loberna är 1–2 mm breda och något pruinösa. Loberna mot kanten av bålen är inte större än de mot centrum. Under loberna och ibland framför dem finns en tunn blåsvart hypothallus. Längs lobkanterna finns välavgränsade, grovkorniga, blågrå, isidieliknande soral. Apothecier är mycket sällsynta. Bålen reagerar Pd- och lavsubstanser saknas (tunnskiktskromatografi). Dvärgblylav är lik *Pannaria mediterranea* men denna har olivbrun bål, mörkt blygrå soredier och växer torrare. Den är också lik den rödlistade arten forsgytterlav *Pannaria confusa* men denna har soral som inte är isidieliknande och tunnskiktskromatografi kan påvisa förekomsten av fettsyror och terpenoider.

Utbredning och status

Dvärgblylav är endast känd från tre lokaler i Värmland varav den är försvunnen från två, samt tre aktuella lokaler i Jämtland. Den fanns på de försvunna lokalerna i Värmland tillsammans med den nu också försvunna värmlandslaven *Erioderma pedicellatum*. På den äldsta kända lokalen i Jämtland hittades den redan 1939 och sågs där senast 1982. Den är också nyligen (1980 respektive 1993-94) hittad på en två nya lokaler i Jämtland. Arten är känd från södra och västra Norges kustområden, Storbritannien och Portugal. Artens utbredning utanför Europa är föga känd då taxonomin hos närbesläktade grupper i subtropiska och tropiska områden ännu inte är utredd. Den är dock rapporterad från Azorerna och Tristan Da Cunha.

Ekologi

Arten växer i Sverige på de nedre kvistarna av gran i granskog med mycket hög luftfuktighet eller sällsynt på mossiga lodytor av skuggade silikatklippor (aktuella lokalen i Värmland). I Jämtland förekommer den i forsdimmezonen intill vattenfall tillsammans med flera andra rödlistade lavar som hårig skrovellav *Lobaria hallii*.

Hot

Alla skogsskötselåtgärder på eller i omedelbar närhet av lokalerna liksom utbyggnad av vattenkraft eller andra förändringar av vattenföringen i vattensystemet. Vid vattendrag utgör även åtgärder för fritidsfiske och annan turism genom t.ex. stigdragning, siktröjning och anläggande av eldplatser hot. De grenar dvärgblylav växer på är ofta hindrande vid fiske med spön och vissa grenar är även attraktiva ur eldningssynpunkt. Det stora flertalet tidigare möjliga lokaler är utbyggda för vattenkraft.

Åtgärder

Samtliga lokaler måste skyddas. Åtgärder för turism måste ske med hänsyn tagen till dvärgblylav och det måste skrivas in i skötselöreskrifterna att brytning av levande och döda grenar inte är tillåten.

Övrigt

Utländska namn – NO: Dvergfilflav.

Litteratur

- Ahlner, S. 1948. Utbredningstyper bland nordiska barrträdslavar. *Acta Phytogeogr. Suec.* 22.
Jørgensen, P. M. 1978. The lichen family *Pannariaceae* in Europe. *Opera Bot.* 45.
Jørgensen, P. M. 1991. On some Fennoscandian *Pannaria* species. *Ann. Bot. Fennici* 28: 87–91.

Författare

Roland Moberg 1987. Rev. Göran Thor 1999. © ArtDatabanken, SLU 2005.